

การปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทย ที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ

Cross - Cultural Communicative Adaptation of Thais Living in Oxford, England

ญัฐชดา ชุตระกุล. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Nutchuda Chutrakul. Faculty of Journalism and Mass Communication, Thammasat University.

Email : Nutchudaaa@gmail.com

Received: 2 March 2021 ; Revised: 20 March 2021 ; Accepted: 25 March 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการปรับตัวและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัว ตลอดจน ปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวทางด้านการสื่อสารและวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ใช้ระเบียบการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ และประกอบกับการดำเนินการสังเกตการณ์ของผู้วิจัยจำนวน 6 เดือน โดยผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นชาวไทย ที่อาศัยอยู่ในออกซ์ฟอร์ดประเทศอังกฤษกระบวนการปรับตัวแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การปรับตัวผู้ไปอยู่ในระยะสั้น ได้แก่ กลุ่มนักเรียนภาษา กลุ่มนักเรียน/นักศึกษา มหาวิทยาลัย โดยในช่วงแรกมีความตระหนักใน วัฒนธรรมใหม่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับช่วง Honeymoon State ของ Young Yun Kim จนทำให้ตนเองมีความรู้สึกไม่ดี และเข้าสู่ช่วงการทำใจยอมรับ สุดท้ายเป็นช่วงการเปลี่ยนแปลงกระบวนการความคิดและพฤติกรรมในที่สุด ส่วนการปรับตัวของผู้ไปถาวร คือ กลุ่มคนทำงาน/บุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ เริ่มจากความเครียด เมื่อต้องเผชิญกับวัฒนธรรมที่ไม่คุ้นเคยและก่อให้เกิดการปรับตัว โดยยังคงลักษณะของวัฒนธรรมไทยไว้ เช่น การไปวัด การประกอบพิธีกรรมหรือประเพณีไทยต่าง ๆ ในออกซ์ฟอร์ด และการได้รับการสนับสนุน จากชาวออกซ์ฟอร์ด จนเกิดการปรับตัวที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมเจ้าบ้านได้ดียิ่งขึ้นเรื่อยๆ ด้านปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวแบ่งเป็น 6 มิติ คือ 1)ความสามารถในการสื่อสาร การเข้าใจในภาษาอังกฤษที่ใช้ร่วมกัน โดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ กับชาวออกซ์ฟอร์ด 2)ปัจจัยการสื่อสารระดับสังคมของเจ้าบ้าน การมีส่วนร่วมในสังคมในออกซ์ฟอร์ดและการเข้าถึงสื่อท้องถิ่นของคนไทย 3)การสื่อสารระดับสังคมของชาติพันธุ์เดียวกัน โดยตั้งกลุ่มชมรมไทยในออกซ์ฟอร์ด หรือการจัดเทศกาล Thai Festival เป็นต้น 4)สิ่งแวดล้อม ได้แก่ การต้อนรับที่ดีของชาวออกซ์ฟอร์ด และการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับชาวไทยผู้มาเยือน 5)การมีใจโน้มเอียง การเตรียมความรู้ ความพร้อมทางด้านต่างๆ เพื่อให้สามารถปรับตัวได้ เช่น การศึกษาภาษาอังกฤษ

6)ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อให้เหมาะสมต่อการใช้ชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมของชาวออกซ์ฟอร์ด ด้านปัญหาและอุปสรรค
 1)ความรู้และความคิด เช่น กรณีการไม่เข้าใจหรือไม่รู้ภาษาอังกฤษ เช่น คำพูด คำแสดง มุขตลก สำเนียง เป็นต้น 2)ทัศนคติและความรู้สึก เช่น การดำรงชีวิตที่แตกต่างกันของชาวออกซ์ฟอร์ดและชาวไทยทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อวัฒนธรรมที่แตกต่าง และ 3)พฤติกรรมการหลบเลี่ยงในการปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง การไม่พยายามปรับตัวให้สามารถร่วมกับผู้อื่นได้ หรือการยึดติดกับความเชื่อเดิมของชาวไทย

คำสำคัญ : การปรับตัว การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

Abstract

The purpose of this study was to investigate the process of cross culture communication that Thais living in Oxford, England undergo. It also looks at factors that are likely to influence this adaptation process. A snow ball technique was used to conduct a series of in depth interviews with 24 candidates who filled 3 distinct groups: 1. Language students, 2. College/University students, 3. Employees/Those who married locals or foreigners living in Oxford. The interview and observation phase took 6 months between November 2014 – February 2015.

The adaptation process can be categorized into 2: Firstly short term residents, i.e. language students or students coming for University or College courses. In the initial stage - the so called "Hostility Stage", some did not take kindly to the culture shock and rendered ill feeling towards their hosts while others experienced the opposite and it might, therefore, be referred to as the "Honeymoon stage". For those that were able to adopt the new culture and passed this initial stage, they were then able to transition into the "Recovery Stage". In the "Final Stage", they were able to transform their mindsets and behaviors to better attune their lifestyle to the new community and environment. For those living as permanent residents i.e. have jobs or marry British citizens they spoke of the initial stress caused by encountering an unfamiliar culture but did gradually acclimatize while preserving much of their own culture. Through a combination of community support and ongoing interactions with the locals, they gradually transformed their thoughts, feelings, and behaviors in line with the host culture. Factors influencing the adaptation processes in cross cultural communication can be divided into 6 dimensions, 1)Communication Competence: The ability to use the native language when engaging in activities with locals. 2)Social Communication: The ability to socialize and become a part of Oxford society and local media. 3)Ethical Social Communication: Communication level of those sharing the same nationality by creating a Thai community in Oxford. 4)Environment: Includes cultural adaptation and willpower to embrace and cope with Oxfords' norm & culture with those who interact with visiting Thais. 5)Predisposition: Self preparation & awareness to adapt to Oxford culture. And 6)Behavioral changes that match with the environment promoting wellness and psychological health. Problems and obstacles associated with cross cultural adaptation: 1)Cognitive: Lacking of understanding regarding language use e.g. use of slang or jokes. 2)Attitude and Feeling: E.g. different forms of daily routine causing culture shock discomfort. 3)Behavior: E.g. avoiding native speakers or unwillingness to deviate

away from their own culture and hence being unable to adopt or adapt to a new one.

Keywords : cross culture, Communicative Adaptation

บทนำ

ปรากฏการณ์การย้ายถิ่นนั้นเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางไปทั่วโลก ประเทศไทยเองก็ต้องเผชิญกับปรากฏการณ์นี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นการย้ายถิ่น ภายในประเทศหรือการย้ายถิ่นระหว่างประเทศ เมื่อคนที่ได้ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในสถานที่ที่ต่างภาษาและต่างวัฒนธรรม แน่แน่นอนว่าบุคคลเหล่านั้นจำเป็นต้องมีการปรับตัวในเรื่องของการสื่อสารทางด้านภาษา และวัฒนธรรมเพื่อให้การดำรงชีวิตอยู่ในดินแดนนั้นอย่างสุขสงบ โดยคนพลัดถิ่นที่มาจากวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน ย่อมมีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมต่างๆแตกต่างกัน (Dahl, 2005, p.8)

ประเทศไทยในปัจจุบันมีกลุ่มคนพลัดถิ่นที่อพยพย้ายถิ่นฐานไปยังกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นจำนวนมาก เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จากข้อมูลประมาณการจำนวนคนไทยของกองคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ ในปี พ.ศ. 2559 พบว่ามีจำนวนคนไทยที่อพยพย้ายถิ่นฐานประมาณ 1,120,837 คน จาก 146 ประเทศทั่วโลก โดยประเทศที่คนไทยให้ความสนใจในการอพยพย้ายถิ่นฐานเป็นจำนวนมาก นั้นคือ สหรัฐอเมริกา เป็นจำนวน 71,000 คน (กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ 2560, ออนไลน์) และคาดว่าจะในแต่ละปี ชาวไทยสามารถส่งเงินกลับไปให้ครอบครัวในประเทศไทยได้ประมาณ 100,000 บาท/คน/ปี หรือกว่า 2 พันล้านบาท/ปี

ในช่วงพฤษภาคม พ.ศ. 2557 – มกราคม พ.ศ. 2560 ผู้วิจัยได้มีโอกาสไปศึกษาเป็นนักเรียนภาษาอาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ซึ่งผู้วิจัยได้ประสบการณ์มากมาย ทำให้ได้เรียนรู้วัฒนธรรม ประเพณี และเทศกาลต่าง ๆ ของเมืองออกซ์ฟอร์ด การปรับตัว การใช้ชีวิตในสังคมอังกฤษ และชาวไทยในต่างแดน การฝึกภาษาอังกฤษ จากการเก็บข้อมูลเบื้องต้น ทำให้ทราบว่าชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด จะแบ่งเป็นกลุ่มหลัก ได้แก่ (1) ชาวไทยที่เป็นนักเรียนภาษา (2) นักเรียน หรือนักศึกษาไทยทั้งประเภททุนรัฐบาลและทุนส่วนตัว และ (3) ชาวไทยที่ประกอบอาชีพ โดยมีถิ่นพำนักถาวร และชาวไทยที่สมรสกับชาวอังกฤษหรือชาติอื่น โดยการรวมตัวของชาวไทยในเมืองออกซ์ฟอร์ดมีหลากหลายรูปแบบด้วยกัน ส่วนมากนิยมรวมตัวกันในโอกาสวันสำคัญทางศาสนาที่ทางวัดพุทธวิหาราม ออกซ์ฟอร์ด ซึ่งเป็นวัดแห่งเดียวในเมืองออกซ์ฟอร์ดจัดขึ้นรวมไปถึงกิจกรรมต่าง ๆ เช่น Thai night, Thai Food Festival โดยทางสมาคมนักศึกษาไทยในออกซ์ฟอร์ด (Oxford Thai Society) และสมาคมร้านอาหารไทยในออกซ์ฟอร์ดเป็นผู้จัดขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สังเกตถึงความเหมือนและความแตกต่างทางวัฒนธรรมของชาวอังกฤษและชาวไทย ปัญหาในการสื่อสาร ความเหลื่อมล้ำทางวัฒนธรรม และการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของทั้งตนเองและบุคคลอื่น ๆ ในบริบทต่างๆ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการปรับตัวด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ระหว่างชาวไทยด้วยกัน และการสื่อสารกับเจ้าบ้าน ว่ามีกระบวนการอย่างไร และมีปัจจัยที่มีอิทธิพลอะไรบ้าง รวมไปถึงปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้างในการปรับตัวการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

ปัจจุบันความต้องการงานวิจัยระหว่างวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เลี่ยงไม่ได้ โดย ดร.นพวรรณ โชติบัณฑิต และผศ.ดร.ศุภวิทย์ โยเหลา คณาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (วารสารพฤติกรรมศาสตร์, 2541, น.45) ได้ให้เหตุผลของการทำวิจัยข้ามวัฒนธรรมว่า

จากประสบการณ์หลายปีในการทำงานนี้ได้ค้นพบว่าการข้ามวัฒนธรรมเป็นสิ่งกระตุ้นและท้าทาย และสำหรับผู้สอนจิตวิทยาข้ามวัฒนธรรมจะช่วยให้นักเรียนได้เปิดรับความคิดที่เขาอาจไม่เคยคิดถึงมาก่อนเลยก็ได้ ซึ่งงานวิจัยเรื่อง “การปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ” นี้ทำให้ผู้วิจัยเชื่อว่า จะเป็นสะพานเชื่อมระหว่างวัฒนธรรมต่างๆ ที่แตกต่างกัน และยังเปิดโอกาสให้มีความร่วมมือระหว่างนักวิจัยซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่า ทำให้แนวในการมองวัฒนธรรมของตนโดยสะท้อนจากทัศนะของวัฒนธรรมอื่น นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสและเป็นหนทางนำไปสู่การตีพิมพ์ผลงานของนักวิจัยในวารสารระหว่างชาติและเผยแพร่งานวิจัยในที่ประชุมระหว่างประเทศ ไม่ใช่ในฐานะคนแปลกหน้า แต่ในฐานะผู้ร่วมงานที่มีความสนใจร่วมกัน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษากระบวนการการปรับตัวการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ

ปัญหาของการศึกษา

1. ชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ มีกระบวนการการปรับตัวการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมอย่างไร และสามารถปรับตัวได้หรือไม่ อย่างไร
2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมคืออะไร
3. ชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้ระเบียบการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) เป็นการสนทนาที่เปิดกว้าง ให้ผู้วิจัยได้เจาะหาข้อมูลที่ต้องการได้อย่างไม่จำกัด โดยจะใช้หรือไม่ใช้แนวคำถามที่เตรียมไว้ล่วงหน้าก็ได้ ซึ่งเป็นเสมือนการสัมภาษณ์เชิงเล่าเรื่อง โดยมีลักษณะการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักโดยอาศัยหลักเครือข่าย (Network Sampling) ซึ่งผู้วิจัยจะขอให้ชาวไทยแนะนำรายชื่อของชาวไทยคนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลที่แท้จริงได้ จึงมีความหลากหลาย ทั้งเพศ อายุ และสาเหตุที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ดแตกต่างกันไป โดยผู้วิจัยได้แบ่งผู้ให้ข้อมูลหลักเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มนักเรียนที่มาเรียนภาษา 2) กลุ่มนักเรียน/นักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย และ 3) กลุ่มคนทำงาน/บุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ หรือชาวต่างชาติที่อยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ จำนวนทั้งหมด 24 คน กลุ่มละ 8 คน ซึ่งได้มีกำหนดให้เริ่มสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์ในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2557 – เมษายน 2558 รวมไปถึงผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation Observation)

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรม (Cross-Cultural Adaptation Theory) กระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรมนี้สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประการ อันได้แก่ การปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะสั้น และการปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมอย่างถาวร ดังนี้

1) กระบวนการปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะสั้น (Sojourner) ในกระบวนการปรับตัวของผู้ไปอยู่ระยะสั้นนี้จะศึกษาระยะต่าง ๆ ของการปรับตัว Kim (Newbury Park ; Sage Publishing, 1989, p.108) เสนอขั้นตอนการปรับตัวทางวัฒนธรรมของ Sojourner ตามแนวคิดของ Oberg ไว้ 4 ขั้นตอนดังนี้

- Honeymoon Stage เป็นช่วงที่รู้สึกตื่นตาตื่นใจกับสภาพแวดล้อมใหม่
- Hostility Stage เป็นช่วงที่รู้สึกไม่ดีต่อวัฒนธรรมใหม่ที่ตนไปอยู่ และเริ่มคบหากันเองในกลุ่มคนที่มาจากต่างวัฒนธรรมด้วยกัน
- Recovery Stage เป็นช่วงที่เริ่มเข้าใจเข้าทาง กล่าวคือ บุคคลมีความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น
- Final Stage เป็นช่วงที่บุคคลปรับตัวได้มากที่สุด ความวิตกกังวลต่าง ๆ ลดลงและรู้สึกสนุกสนานที่จะอยู่ในวัฒนธรรมใหม่

2) กระบวนการปรับตัวของผู้ที่มาอยู่ในระยะยาวหรืออยู่อย่างถาวร (Immigrant) ในปี ค.ศ. 1988 Kim ได้เสนอแนวคิดเรื่อง Stress-Adaptation-Growth ซึ่งแนวคิดนี้เกี่ยวข้องกับการปรับตัวสำหรับผู้ที่ย้ายเข้ามาอยู่ในวัฒนธรรมในระยะยาว เช่น ผู้อพยพ แนวคิดนี้แสดงถึงกระบวนการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่ที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล โดยเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมนั้นอย่างต่อเนื่อง จนเกิดความเปลี่ยนแปลงทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม ทำให้บุคคลนั้นสามารถแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมเจ้าบ้านได้ดียิ่งขึ้นเรื่อย ๆ จากการศึกษาเรื่องกระบวนการปรับตัว สรุปได้ว่าการที่บุคคลต้องเข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมที่วัฒนธรรมต่างไปจากเดิมหรือเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่ เป็นเหตุให้ต้องเผชิญกับสภาวะการตื่นตระหนกทางวัฒนธรรม คือ การปรับตัว ซึ่งเป็นวิธีที่บุคคลนั้นรู้ว่าควรจะทำอย่างไรเมื่อต้องอยู่ในสถานที่หรือวัฒนธรรมใหม่ โดยลักษณะของการปรับตัวอาจเป็นไปในรูปแบบของการปรับเข้ากับวัฒนธรรมใหม่ และในขณะเดียวกันก็ยังคงลักษณะของวัฒนธรรมเดิมไว้ หรือการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่อย่างสมบูรณ์ ทำให้บุคคลนั้นสามารถแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมใหม่ได้เป็นอย่างดี

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม เป็นโครงสร้างกระบวนการวัดของการปรับตัวต่อการข้ามทางวัฒนธรรมในแต่ละมิติของความสัมพันธ์ อธิบายความสามารถในการสื่อสารในระดับบุคคล (Personal Communication) ซึ่งเป็นลักษณะสภาวะภายในจิตใจของบุคคลในการเตรียมพร้อมต่อการมีปฏิสัมพันธ์และโต้ตอบทางการสื่อสารกับสถานการณ์ต่างๆที่มีการเชื่อมโยงกันของการสื่อสารในระดับสังคม เมื่อบุคคลมีปฏิสัมพันธ์กันมากกว่าหนึ่งคนกับบุคคลต่างวัฒนธรรมในมิติต่างๆ อธิบายได้ดังนี้

(มิติที่ 1) ความสามารถในการสื่อสารของเจ้าบ้าน (Host Communication Competence) เป็นความสามารถในการทำความเข้าใจต่อการตอบโต้ทางการสื่อสารในสังคมเจ้าบ้านโดยเปิดโอกาสให้ผู้มาเยือน อันเชื่อมโยงกับ(มิติที่ 2) การสื่อสารในระดับสังคมของเจ้าบ้าน (Host Social Communication) บทบาทการสื่อสารระหว่างบุคคลภายในกลุ่มเจ้าบ้าน (Host Interpersonal Communication) ที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการสื่อสารมวลชนของเจ้าบ้าน(Host Mass Communication) และยังเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ช่วยให้ผู้มาเยือนสามารถปรับตัวได้ซึ่งขึ้นอยู่กับขอบเขตและช่องทางของการสื่อสารของแต่ละบรรทัดฐาน

อันเชื่อมโยงกับ (มิติที่ 3) การสื่อสารระดับสังคมของชาติพันธุ์เดียวกัน (Ethnic Social Communication) เป็นการให้ความสำคัญต่อความแตกต่างจากวัฒนธรรมย่อยของผู้มาเยือนในการรวมชาติพันธุ์ (Coethnic) เพื่อให้ผู้มาเยือนยังคงไว้ซึ่งประสบการณ์จากวัฒนธรรมเดิม เนื่องจากผู้มาเยือนจำนวนมากไม่มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับเจ้าบ้านซึ่งคนกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะพึ่งพากลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน ทั้งนี้โครงสร้างของทั้งสองคือความสัมพันธ์ของการสื่อสารระหว่างชาติพันธุ์ (Ethnic Interpersonal Communication : Ethnic IC) และการสื่อสารมวลชนทางชาติพันธุ์ (Ethnic Mass Communication : Ethnic MC) ที่จะอำนวยความสะดวกต่อการปรับตัวในวัฒนธรรมที่แตกต่างในระยะเริ่มต้นตราบเท่าที่กลุ่มชาติพันธุ์จะสามารถปรับตัวได้เป็นอย่างดี อันเชื่อมโยงกับ (มิติที่ 4) สิ่งแวดล้อม (Environment) เป็นลักษณะการมีปฏิสัมพันธ์ต่อมิติการสื่อสารของบุคคลกับสังคมตราบเท่าที่ผู้มาเยือนยังคงมีส่วนร่วมในสิ่งแวดล้อมของเจ้าบ้านและเกิดกระบวนการปรับตัวซึ่งยังคงให้มีการผสมผสานทางอัตลักษณ์ในสิ่งแวดล้อมใหม่เพื่อค้นหาความเป็นตัวตน โดยเฉพาะปัจจุบันได้มุ่งเน้นเงื่อนไขทางสิ่งแวดล้อมทั้ง 3 ปัจจัย คือ (1) การเปิดใจรับของเจ้าบ้าน (Host Receptivity) (2) แรงกดดันในการปฏิบัติตามเจ้าบ้าน (Host Conformity Pressure) และ (3) ความเข้มแข็งของกลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Group Strength) (มิติที่ 5) การมีใจโน้มเอียง (Predisposition) เป็นสถานะเงื่อนไขที่เกิดขึ้นภายในจิตใจต่อการเริ่มต้นชีวิตในสิ่งแวดล้อมใหม่ที่มีการปรับเปลี่ยนตามลำดับเงื่อนไขทั้ง 3 ประการ คือ (1) การเตรียมตัวต่อการเปลี่ยนแปลง (Preparedness for Change) (2) ความใกล้ชิดทางชาติพันธุ์ (Ethnic Proximity) เป็นการอ้างต่อระดับของความคล้ายคลึงทางชาติพันธุ์ทั้งหมดของผู้มาเยือน และ (3) บุคลิกภาพการปรับตัว (Adaptive Personality) ลักษณะของการปรับเปลี่ยนจะเกิดขึ้นในเวลาที่เหมาะสมต่อผู้มาเยือน ทั้งนี้การปฏิสัมพันธ์ของทั้ง 5 มิติมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงใน (มิติที่ 6) คือ การเปลี่ยนระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Transformation) ซึ่งผู้มาเยือนจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายในตัวเพื่อให้เหมาะสมต่อการใช้ชีวิตอยู่และเพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดีในขณะที่พำนักในสิ่งแวดล้อมเจ้าบ้าน โดยผ่านทางการพัฒนาอัตลักษณ์ระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Identity)

อุปสรรคของการสื่อสารต่างวัฒนธรรม ปัญหาของการสื่อสารระหว่างบุคคลที่มาจากคนละวัฒนธรรม คือ การมีวัฒนธรรมที่ต่างกันซึ่งมีผลทำให้เกิดความแตกต่างในการรับรู้ การตีความสารที่ได้รับ การขาดประสบการณ์ร่วมกัน (Shared Experience) หรือมีกรอบอ้างอิง (Frame of Reference) ที่ต่างกันจึงเป็นอุปสรรค สำคัญที่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดหรือไม่เข้าใจกัน (เมตตา วิวัฒนากุล, 2548, น.250-253)

- อุปสรรคด้านความรู้และความคิด (Cognitive) (1) การไม่เข้าใจหรือไม่รู้ภาษาที่ใช้ร่วมกัน รวมถึงไม่รู้จักเลือกใช้ภาษาที่เหมาะสม ภาษาในที่นี้หมายถึงทั้งวัจนภาษา คือ คำพูดข้อความ และอวัจนภาษาต่าง ๆ หรือสิ่งที่สามารถสื่อความหมายซึ่งไม่ใช่คำพูด (2) การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม ปัญหานี้ยังสามารถแบ่งแยกได้ เป็นหลายระดับ (3) ความแตกต่างทางการรับรู้และวิธีคิด โดยในแต่ละวัฒนธรรมมีวิธีคิดและการรับรู้แตกต่างกัน โดยเฉพาะมีวิธีในการจัดหมวดหมู่และจัดประเภทสิ่งต่าง ๆ (Category Width) ที่เห็นแตกต่างกัน

- อุปสรรคด้านทัศนคติและความรู้สึก (Attitude and Feeling) (1) การรับรู้ที่ขาดประสิทธิภาพ อาทิ การรับรู้แบบแช่แข็ง (Freezing) หรือการไม่ยอมเปลี่ยนแปลงวิธีคิด, การคิดหรือมองแบบเหมารวม (Stereotype), การรับรู้แบบขาวหรือดำ (Black & White), การด่วนสรุป (Jumping) หรือแนวโน้มในการตัดสินคนหรือการกระทำตั้งแต่เริ่มแรกของการสื่อสาร (2) ทัศนคติที่เป็นอุปสรรค ได้แก่ อคติ หรือความโน้มเอียง (Bias / Prejudice) หรือการเอาวัฒนธรรมของตนเป็นศูนย์กลาง (Ethnocentrism) ในการประเมินบุคคลอื่นๆ ซึ่งนำไปสู่การสร้างความรู้สึกลึกที่เหนือกว่าบุคคลอื่น (3) การขาดอารมณ์ความรู้สึกที่เกื้อหนุนในการยอมรับความแตกต่างของคนอื่น และการเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Empathy)

- อุปสรรคด้านพฤติกรรม (Behavior) คือ ลักษณะและพฤติกรรมบางอย่างถือเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความเข้าใจร่วมกัน ระหว่างบุคคล เช่น การไม่พยายามปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

ทฤษฎีด้านการสื่อสาร (Communication Theory) 1) แนวคิดเกี่ยวกับสื่อสารมวลชน โรเจอร์สและลเวนนิ่ง (Rogers and Svenning, 1969) ให้คำนิยามว่าสื่อมวลชนนั้น คลุมถึงสื่อ 5 ประเภท คือ หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ และโทรทัศน์ ดังนั้นในการวัดการเปิดรับสื่อมวลชนจึงต้องประกอบด้วยจำนวนรายการวิทยุที่รับฟังต่อสัปดาห์ ภาพยนตร์ที่ดูต่อปีและอื่นๆ 2) แนวคิดเกี่ยวกับสื่อสารระหว่างบุคคล พอล ลาซาร์สเฟลด์ และเฮอริบอร์ท แมนเซล (Paul lazarsfeld and Herbert Manzel, 1960) กล่าวว่า การสื่อสารระหว่างบุคคลมีความสำคัญคือ มีการพูดคุยกันแบบเป็นกันเอง และเป็นส่วนตัว ทำให้เกิดความคุ้นเคยระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ซึ่งจะช่วยให้ผู้ฟังยอมรับความคิดของผู้พูดได้ง่ายขึ้น การเห็นหน้าค่าตากัน

แนวคิดเกี่ยวกับสื่อใหม่ (New Media) คือ สื่อที่เอื้อให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารทำหน้าที่ส่งสารและรับสารได้พร้อมกันเป็นการสื่อสารสองทางและสื่อยังทำหน้าที่ส่งสารได้หลายอย่างรวมกัน คือ ภาพ เสียง และข้อความไปพร้อมกัน โดยรวมเอาระบบเทคโนโลยีของสื่อดั้งเดิมเข้ากับความก้าวหน้าของระบบเทคโนโลยีแบบปฏิสัมพันธ์ ทำให้สื่อสามารถสื่อสารได้สองทางผ่านทางระบบเครือข่ายและมีศักยภาพเป็นสื่อแบบประสม (Multimedia)

แนวคิดเกี่ยวกับคนพลัดถิ่น (Diaspora) โคเฮน (Cohen, 1997) ให้ความหมายคนพลัดถิ่นว่า กลุ่มคนหรือชุมชนข้ามพรมแดนรัฐ-ชาติ ที่มีลักษณะสำคัญเก้าประการ คือ 1) กระจายอยู่นอกมาตุภูมิตั้งแต่สองแห่ง หรือสองประเทศขึ้นไป 2) เหตุของกระจายนี้ อาจมาจากการบังคับ การแสวงหางานทำ การค้าหรือนโยบายเจ้าของอาณานิคม 3) มีความทรงจำร่วมเกี่ยวกับถิ่นกำเนิด 4) มีอุดมคติและพันธะร่วมในการรักษา พื้นฟู สร้างความปลอดภัย ความมั่นคงแก่มาตุภูมิ 5) มีสำนึกร่วมและกระบวนการณ์เคลื่อนไหวเพื่อกลับมาตุภูมิ 6) มีสำนึกความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่เข้มข้น และสำนึกดังกล่าวได้รับการธำรงไว้ข้ามกาลเวลา 7) มีความสัมพันธ์ไม่ราบรื่นกับสังคมของประเทศที่ตนอาศัยอยู่ในปัจจุบัน 8) มีความเห็นอกเห็นใจและมีความเป็นปึกแผ่นหรือความสมานฉันท์กับคนพลัดถิ่นชาติพันธุ์เดียวกันในอีกประเทศ 9) อาจจะมีชีวิตที่เฉพาะ สร้างสรรค์ และมั่งคั่งในประเทศพักพิง ที่มีขนบธรรมเนียมต่อความแตกต่างทางเชื้อชาติ และวัฒนธรรม ลักษณะของคนพลัดถิ่นดังกล่าวไม่จำเป็นต้องพบครบทุกประการในชุมชนคนพลัดถิ่น

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะสั้น เป็นกลุ่มนักเรียนที่มาเรียนภาษาและกลุ่มนักเรียนหรือนักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ แบ่งเป็น 4 ช่วง ดังนี้ 1) ช่วงตื่นตาตื่นใจในสภาพแวดล้อมใหม่ (Honeymoon stage) ชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ช่วงแรกเริ่มเกิดความตื่นตาระยิบเรไรต่อสิ่งต่าง ๆ และร่างกายกับการเจอสภาพแวดล้อมใหม่ การไม่คุ้นชินกับสิ่งใหม่ การวางตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ เช่น อาหาร, สภาพอากาศ, สภาพภูมิประเทศ นอกจากนี้ยังมีความตื่นตาระยิบเรไรในเรื่องของการสื่อสารและวัฒนธรรม เช่น การทักทาย, การพูดคุย การแสดงความคิดเห็นทั้งในชั้นเรียนและการสนทนากับเจ้าบ้าน 2) ช่วงรู้สึกไม่ติดตัววัฒนธรรมที่ตนไปอยู่ (Hostility Stage) หากชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษปรับตัวไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมใหม่ที่ไม่คุ้นเคย จะทำให้ตนเองมีความรู้สึกไม่ติดตัววัฒนธรรมที่ตนไปอยู่ เช่น ภาษาอังกฤษที่ใช้ในการสื่อสาร กฎเกณฑ์ของสังคมเจ้าบ้าน การกินอยู่ ซึ่งหากบางคนปรับตัวไม่ได้ก็จะยอมรับการสื่อสารและวัฒนธรรมของเจ้าบ้านได้ และหากใคร

ไม่สามารถปรับตัวได้ก็จะรู้สึกไม่ดีต่อวัฒนธรรมที่ได้รับ 3) ช่วงเริ่มเข้าที่เข้าทาง (Recovery Stage) เป็นช่วงที่ชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ ได้ผ่านการกระบวนการปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะสั้นในช่วงรู้สึกไม่ดีต่อวัฒนธรรมที่ตนไปอยู่และเริ่มเข้าใจ เปิดรับและปรับตัวตามสภาพแวดล้อมของชาวออกซ์ฟอร์ดมากขึ้น โดยเริ่มมีความรู้ด้านภาษาอังกฤษและวัฒนธรรมออกซ์ฟอร์ด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าร่วมสังคมและการทำกิจกรรมร่วมกับชาวออกซ์ฟอร์ด เช่น การจับมือ/กอดทักทาย การทำอาหารอังกฤษ การจิบชาafternoon tea เป็นต้น ทั้งนี้การมีปฏิสัมพันธ์ที่เพิ่มขึ้น จะช่วยลดความวิตกกังวล และยังทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น และ 4) ช่วงที่บุคคลปรับตัวได้มากที่สุด (Final Stage) ชาวไทยในออกซ์ฟอร์ดเปิดใจยอมรับ เริ่มมีความคุ้นชินกับการสื่อสารและวัฒนธรรมของเจ้าบ้าน ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรม เกิดความสุขและความสนุกสนานในการดำรงชีวิตของแต่ละบุคคลในออกซ์ฟอร์ดเพิ่มมากขึ้น การปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมอย่างถาวรเป็นกลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ เริ่มต้นจากความเครียดเมื่อต้องเผชิญกับวัฒนธรรมที่ไม่คุ้นเคย และก่อให้เกิดการปรับตัว เช่น เรื่องการสื่อสาร, อาหาร, สภาพอากาศ และกฎเกณฑ์ในสังคมออกซ์ฟอร์ด ซึ่งการที่บุคคลต้องเข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมที่วัฒนธรรมต่างไปจากเดิมหรือเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่ เป็นเหตุให้ต้องเผชิญกับสภาวะการตื่นตระหนกทางวัฒนธรรม โดยลักษณะของการปรับตัวอาจเป็นไปในรูปแบบของการปรับเข้ากับวัฒนธรรมใหม่ และในขณะเดียวกันก็ยังคงลักษณะของวัฒนธรรมไทยของตนเองไว้ เช่น การเข้าวัด หรือการทำกิจกรรมของศาสนาพุทธ และการจัดเทศกาลไทยต่าง ๆ ในออกซ์ฟอร์ด เป็นต้น เพื่อให้เกิดความสมดุลในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่อย่างสมบูรณ์ ทำให้บุคคลนั้นสามารถแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมใหม่ได้เป็นอย่างดี

ผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 โดยแยกพิจารณาตามมิติโครงสร้างกระบวนการพลวัตของการปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้ 1) ความสามารถในการสื่อสารของเจ้าบ้าน ระยะแรกชาวไทยจะใช้ความพยายามอย่างมากในการสื่อสารกับเจ้าบ้าน ซึ่งจะมีปัญหาในเรื่องของสำเนียงที่ไม่คุ้นเคย จึงใช้ภาษากายและสื่อเทคโนโลยีในการช่วยสื่อสาร โดยปัจจัยจากการช่วยเหลือของเจ้าบ้าน การเปิดโอกาสของเจ้าบ้าน จึงทำให้ชาวไทยได้มีกระบวนการรับรู้และเข้าใจถึงการสื่อสารและวัฒนธรรมของเจ้าบ้าน จึงทำให้ประสบความสำเร็จในการสื่อสาร 2) การสื่อสารระดับสังคมของเจ้าบ้าน นักเรียนที่มาเรียนภาษา และนักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย จะเข้าไปมีส่วนร่วมในเครือข่ายสังคมและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน มหาวิทยาลัย และ Host Family (ครอบครัวอุปถัมภ์) ที่แต่ละคนไปอาศัยอยู่ด้วยเป็นหลัก ส่วนคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานจะได้เข้าไปมีส่วนร่วมในเครือข่ายสังคมของเพื่อน หรือคู่สมรส, สถานที่ทำงาน และสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน ทั้งในเรื่องการสื่อสารระดับสังคมของเจ้าบ้าน การเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคมของเจ้าบ้าน และการสื่อสารมวลชนของเจ้าบ้าน (Host Mass Communication) ทั้งการรับสื่อด้วยตนเองและจากการเปิดโอกาสให้รับสื่อโดยเจ้าบ้าน โดยเฉพาะรายการของช่อง BBC ซึ่งเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ชาวไทยสามารถปรับตัวในออกซ์ฟอร์ดได้ 3) การสื่อสารระดับสังคมของชาติพันธุ์เดียวกัน เป็นไปตามลักษณะความชอบและการดำรงชีวิตของแต่ละบุคคล เช่น งาน Thai Food (อาหารไทย), งาน Thai night (การพบปะสังสรรค์ตอนกลางคืน) ประเพณีและพิธีกรรมทางศาสนาพุทธ เป็นต้น ซึ่งทำให้ชาวไทยได้รู้จักการปรับตัวและเข้าใจรูปแบบการใช้ชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันเพื่อยังคงไว้ซึ่งประสบการณ์จากวัฒนธรรมเดิมของแต่ละคน เนื่องจากในช่วงแรกชาวไทยจำนวนมากไม่มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับเจ้าบ้านชั้นลึกซึ้ง ดังเช่นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน คนกลุ่มนี้จึงมีแนวโน้มที่จะพึ่งพากลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันเอง ดังเช่น การจัดตั้งชมรมไทยในออกซ์ฟอร์ด เพื่อให้การช่วยเหลือหรือสนับสนุน ดูแลกลุ่มคนไทยด้วยกัน

ทั้งนี้ยังมีสื่อสารมวลชนทางชาติพันธุ์ โดยชาวไทยในออกซ์ฟอร์ดส่วนใหญ่จะได้รับการสื่อสารมวลชนจากสื่ออินเทอร์เน็ต สื่อโทรทัศน์มีสื่อที่ จะอำนวยความสะดวกต่อการปรับตัวในวัฒนธรรมที่แตกต่าง ในระยะเริ่มต้นทราบเท่าที่กลุ่มชาติพันธุ์จะสามารถปรับตัวได้ 4) สิ่งแวดล้อม ปัจจัยสิ่งแวดล้อมในออกซ์ฟอร์ดทำให้ได้รู้จักการปรับตัวและเข้าใจรูปแบบการใช้ชีวิตของกลุ่มคนต่างวัฒนธรรมโดยการเปิดใจรับและความช่วยเหลือของเจ้าบ้าน ทำให้ชาวไทยสามารถปฏิบัติตามกฎและบรรทัดฐานของเจ้าบ้านได้ดี อีกทั้งทำให้มีส่วนร่วมในสังคมของเจ้าบ้านมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการลดช่องว่างระหว่างเจ้าบ้านและชาวไทย และลดการคบหากันเองแต่กลุ่มคนไทยด้วยกัน โดยกระบวนการปรับตัวยังคงให้มีการผสมผสานทางอัตลักษณ์ในสิ่งแวดล้อมใหม่เพื่อค้นหาความเป็นตัวตน 5) การมีใจในมื่อเมือง ชาวไทยได้ศึกษาและเตรียมตัวในเรื่องของการภาษาอังกฤษมาก่อน เพื่อการสื่อสารที่เกิดการเข้าใจซึ่งกันและกัน โดยนักเรียนภาษา และนักศึกษาที่มาศึกษามหาวิทยาลัย จะต้องมีการสอบวัดระดับในเรื่องของภาษาอังกฤษจากประเทศไทยก่อนแล้วส่วนกลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ ได้มีการเข้าถึงสังคมกับชาวอังกฤษอยู่แล้ว ทำให้มีความคุ้นชินและเตรียมพร้อมก่อนจะมาอาศัยอยู่ที่นั่นก่อนแล้ว ชาวไทยในออกซ์ฟอร์ดได้พยายามปรับตัวโดยการเตรียมตัวทักษะในด้านต่างๆ และใช้ความรู้สึกมาเปรียบเทียบความเหมือนและคล้ายคลึงของวัฒนธรรม 6) การเปลี่ยนระหว่างวัฒนธรรม ชาวไทยได้ใช้ความพยายามในการปรับเปลี่ยนความคิด ทศนคติ และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในที่สุด โดยในช่วงแรกแต่ละคนจะมีทัศนคติที่แตกต่างกัน จึงขึ้นอยู่กับความพยายาม และความสามารถที่เป็นองค์ประกอบสำคัญสู่การเปลี่ยนระหว่างวัฒนธรรมในที่สุด

ผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม 1) ด้านความรู้และความคิด (Cognitive) ที่พบเจอ คือ การขาดความรู้ความเข้าใจภาษา สำเนียง รวมไปถึงสำนวนที่ลึกซึ้ง มุขตลก ของชาวอังกฤษ เนื่องจากขาดความรู้และความเข้าใจทางด้านวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา จนทำให้เกิดการไม่ประสบความสำเร็จทางด้านการสื่อสาร 2) ด้านทัศนคติและความรู้สึก (Attitude and Feeling) สิ่งแวดล้อมและสังคมของออกซ์ฟอร์ดที่ชาวไทยบางคนที่ย้ายอยู่ในออกซ์ฟอร์ดได้พบเจอมา เช่น การพูดจาตรงไปตรงมา ทำให้ชาวไทยเกิดอคติ การไม่ยอมเปลี่ยนแปลงวิธีคิด หรือมองบุคคลหรือเหตุการณ์ในเชิงลบ จึงทำให้มีทัศนคติที่ไม่ดีและก่อให้เกิดอุปสรรคในการปรับตัว 3) ด้านพฤติกรรม (Behavior) ที่ชาวไทยพบเจอ เช่น การโดนกลั่นแกล้งที่โรงเรียน หรือมหาวิทยาลัย จนทำให้เกิดการหลบเลี่ยงที่จะพบปะกับคนแปลกหน้า รวมไปถึงการเผชิญกับสภาพแวดล้อมหรือการปฏิบัติที่ไม่คุ้นชินของเจ้าบ้าน ทำให้ไม่พยายามปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ และขาดการยืดหยุ่นต่อปรับเปลี่ยนตนเองตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาและเก็บรวบรวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 24 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศ ชาย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 และเป็นเพศ หญิง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5 อายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 28.63 ปี อายุน้อยที่สุด 16 ปี และอายุมากที่สุด เท่ากับ 74 ปี

กระบวนการการปรับตัวการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของชาวไทยที่ย้ายอยู่ในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมในระยะสั้น เริ่มจากช่วงตื่นตาตื่นใจ ในสภาพแวดล้อมใหม่ (Honeymoon stage) ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่มาเรียนภาษาและกลุ่มนักเรียนหรือนักศึกษาที่มาศึกษาหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัยในเมืองออกซ์ฟอร์ด ประเทศอังกฤษ โดยช่วงแรกการปรับตัวของบุคคลเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่เป็นเหตุให้บุคคลเกิดความตึงเครียด และส่งผลกระทบต่ออาการทางจิตใจและร่าง

กาย ซึ่งจากทฤษฎีของ Kim (Newbury Park ; Sage Publishing, 1989, p.108) จะเป็นช่วงที่ผู้มาเยือนรู้สึกตื่นตาตื่นใจกับสภาพแวดล้อมใหม่ (Honeymoon stage) แต่จากผลการศึกษา กลุ่มนี้มีการความตระหนักทางวัฒนธรรม ซึ่งในลักษณะความตึงเครียดนี้เป็นช่วงรู้สึกไม่ดีต่อวัฒนธรรมที่ตนไปอยู่ (Hostility Stage) ที่มีการปรับตัวไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ทำให้ตนเองมีความรู้สึกไม่ดีต่อวัฒนธรรมที่ตนไปอยู่ เช่น การยอมรับในวัฒนธรรมการกิน และการใช้ชีวิต หากแต่บางคนปรับตัวในการกินอยู่ได้ก็จะยอมรับวัฒนธรรมการกินและอยู่ได้ อย่างไรก็ตามกลุ่มนี้ใช้เวลาการปรับตัว โดยเริ่มมีความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น จนนำไปสู่ช่วงเริ่มเข้าที่เข้าทาง (Recovery Stage) ซึ่งชาวไทยในออกซฟอร์ดได้เปลี่ยนแปลงความรู้สึก กระบวนการความคิดและพฤติกรรมให้สามารถปรับรูปแบบการใช้ชีวิตให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมใหม่พยายามรับรู้และเข้าใจทางวัฒนธรรมและภาษาท้องถิ่นให้มากขึ้น ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังช่วยลดช่องว่างระหว่างวัฒนธรรมลง จนไปสู่กระบวนการสุดท้ายคือ ช่วงที่บุคคลปรับตัวได้มากที่สุด (Final Stage) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสามารถเข้าไปมีส่วนในเครือข่ายทางสังคมหรือความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมนั้น รวมถึงความสามารถของในการสร้างปฏิสัมพันธ์ การพัฒนาและการรักษาซึ่งความสัมพันธ์กับเจ้าของประเทศ โดยมีเพียงขั้นตอน(Honeymoon stage)เท่านั้นที่ไม่สอดคล้องกับทฤษฎีและแนวคิดของ Kim (1989) อาจเนื่องมาจากยุคสมัยที่แตกต่างกัน และปริมาณของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่แตกต่างกันด้วย สำหรับการปรับตัวของผู้ไปอยู่ต่างวัฒนธรรมอย่างถาวร คือ กลุ่มคนทำงานหรือบุคคลที่แต่งงานกับชาวอังกฤษ ในเมืองออกซฟอร์ด ประเทศอังกฤษ โดยเริ่มต้นจากความเครียดเมื่อต้องเผชิญกับวัฒนธรรมที่ไม่คุ้นเคย และก่อให้เกิดการปรับตัว ซึ่งการที่บุคคลต้องเข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมที่วัฒนธรรมต่างไปจากเดิมหรือเข้าสู่วัฒนธรรมใหม่ เป็นเหตุให้ต้องเผชิญกับภาวะการตื่นตระหนกทางวัฒนธรรม โดยลักษณะของการปรับตัวอาจเป็นไปในรูปแบบของการปรับเข้ากับวัฒนธรรมใหม่ และในขณะเดียวกันก็ยังคงลักษณะของวัฒนธรรมไทยของตนเองไว้ เพื่อให้เกิดความสมดุลในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่อย่างสมบูรณ์ ทำให้บุคคลนั้นสามารถแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมใหม่ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการปรับตัวของผู้ที่มาอยู่ในระยะยาวหรืออยู่อย่างถาวร (Immigrant) ในปี ค.ศ. 1988 Kim ได้เสนอแนวคิดเรื่อง Stress-Adaptation-Growth ซึ่งแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวสำหรับผู้ที่ย้ายเข้ามาอยู่ในวัฒนธรรมในระยะยาว เช่น ผู้อพยพ แนวคิดนี้แสดงถึงกระบวนการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่ที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล โดยเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมใหม่นั้นอย่างต่อเนื่อง จนเกิดความเปลี่ยนแปลงทางความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรม ทำให้บุคคลนั้นสามารถแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมเจ้าบ้านได้ดียิ่งขึ้นเรื่อยๆ

ด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ตามหลักแนวคิดโครงสร้างกระบวนการวัดของการปรับตัวต่อการข้ามวัฒนธรรมพิจารณาได้ 6 มิติ คือ 1)ความสามารถในการสื่อสารของเจ้าบ้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าใจในการภาษาอังกฤษที่ใช้ในการสื่อสาร การพยายามเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเจ้าบ้าน ซึ่งเป็นการสร้างโอกาสในการเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคมสามารถลดความวิตกกังวลที่ผู้ไปเยือนจะต้องเผชิญ 2)ปัจจัยการสื่อสารระดับสังคมของเจ้าบ้าน โดยการเข้าไปมีส่วนในเครือข่ายทางสังคมหรือพัฒนาความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมกับเจ้าบ้าน รวมถึงการเข้าถึงสื่อมวลชนท้องถิ่น 3)การสื่อสารระดับสังคมของชาติพันธุ์เดียวกัน โดยตั้งกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน เพื่อให้การช่วยเหลือหรือสนับสนุน ดูแลกลุ่มคนไทยด้วยกันการรับสื่อสารมวลชนทางชาติพันธุ์เดียวกันจากทางสื่อใหม่ อีกทั้งการจัดกิจกรรมที่ยังคงไว้ซึ่งประสบการณ์จากวัฒนธรรมเดิมของแต่ละคน เพื่อช่วยในการปรับตัวต่อวัฒนธรรมที่แตกต่าง 4)สิ่งแวดล้อม ผู้มาเยือนได้ปรับตัวและเข้าใจรูปแบบการใช้ชีวิต

โดยการเปิดใจรับและความช่วยเหลือของเจ้าบ้าน ทำให้สามารถปฏิบัติตามกฎและบรรทัดฐานของเจ้าบ้านได้ และมีส่วนร่วมในสังคมของเจ้าบ้านมากยิ่งขึ้น ทำให้ลดช่องว่างระหว่างเจ้าบ้านและชาวไทยได้

5) การมีใจโน้มเอียง โดยผู้อยู่ต่างวัฒนธรรมต่อการเริ่มต้นชีวิตในสิ่งแวดล้อมใหม่ที่มีการปรับเปลี่ยนตามลำดับเงื่อนไขทั้ง 3 ประการ คือ การเตรียมตัวต่อการเปลี่ยนแปลง เช่น การเตรียมความรู้ด้านภาษา เพื่อการสื่อสารที่เกิดการเข้าใจซึ่ง หรือสภาพอากาศ ความใกล้เคียงทางชาติพันธุ์ เช่น การทักทาย การมีมารยาท การนอบน้อมของชาวออกซ์ฟอร์ดและชาวไทย และ บุคลิกภาพการปรับตัว เช่น มารยาทในการดื่มกิน เป็นต้น และ 6. การเปลี่ยนระหว่างวัฒนธรรม โดยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายในตัวเพื่อให้เหมาะสมต่อการใช้ชีวิตอยู่และเพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดีในขณะที่พำนักในสิ่งแวดล้อมเจ้าบ้าน เช่น การรู้จักเข้าสังคมหรือการเข้าใจพฤติกรรมการใช้ชีวิตคู่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของ Kim (1989) ได้อธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการการปรับตัวทางด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ซึ่งเป็นลักษณะสภาวะภายในจิตใจของบุคคลในการเตรียมพร้อมต่อการมีปฏิสัมพันธ์และได้ตอบทางการสื่อสารกับสถานการณ์ต่างๆที่มีการเชื่อมโยงกันของการสื่อสารในระดับสังคม เมื่อบุคคลมีปฏิสัมพันธ์กันมากกว่าหนึ่งคนกับบุคคลต่างวัฒนธรรมในมิติต่างๆ ได้แก่ มิติที่ 1 ความสามารถในการสื่อสารของเจ้าบ้าน (Host Communication Competence) เป็นความสามารถในการทำความเข้าใจต่อการตอบโต้ทางการสื่อสารในสังคมเจ้าบ้าน โดยเปิดโอกาสให้ผู้มาเยือนได้แสดงออกซึ่งความคิด มิติที่ 2 การสื่อสารในระดับสังคมของเจ้าบ้าน (Host Social Communication) ปกติการสื่อสารเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในสิ่งแวดล้อมของสมาชิกสังคมของเจ้าบ้านและมีบทบาทต่อกระบวนการปรับตัวระหว่างวัฒนธรรมที่แตกต่าง ซึ่งนอกจากกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ผู้มาเยือนจำเป็นต้องมีข้อมูลในการทำความเข้าใจต่อความคิดและพฤติกรรมของคนท้องถิ่นแล้ว บทบาทการสื่อสารระหว่างบุคคลภายในกลุ่มเจ้าบ้าน (Host Interpersonal Communication) มิติที่ 3 การสื่อสารระดับสังคมของชาติพันธุ์เดียวกัน (Ethnic Social Communication) เป็นการให้ความสำคัญต่อความแตกต่างจากวัฒนธรรมย่อยของผู้มาเยือนในการรวมชาติพันธุ์ (coethnic) มิติที่ 4 สิ่งแวดล้อม (Environment) เป็นลักษณะการมีปฏิสัมพันธ์ต่อมิติการสื่อสารของบุคคลกับสังคมนรอบเท่าที่ผู้มาเยือนยังคงมีส่วนร่วมในสิ่งแวดล้อมของเจ้าบ้านและเกิดกระบวนการปรับตัวซึ่งยังคงให้มีการผสมผสานทางอัตลักษณ์ในสิ่งแวดล้อมใหม่เพื่อค้นหาความเป็นตัวตน มิติที่ 5 การมีใจโน้มเอียง (Predisposition) เป็นสภาวะเงื่อนไขที่เกิดขึ้นภายในจิตใจต่อการเริ่มต้นชีวิตในสิ่งแวดล้อมใหม่ที่มีการปรับเปลี่ยนตามลำดับเงื่อนไขทั้ง 3 ประการ คือ (1) การเตรียมตัวต่อการเปลี่ยนแปลง (Preparedness for Change) หมายถึง การเรียนรู้และปรับตัวในสิ่งแวดล้อม การเตรียมความพร้อมต่อความท้าทายในสภาพแวดล้อมของเจ้าบ้านซึ่งเป็นการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมก่อนที่จะย้ายถิ่นอาศัย การเตรียมตัวเป็นอย่างดีจะมีแนวโน้มต่อการคาดหวังต่อภาพของความเป็นจริงของการข้ามทางวัฒนธรรม (2) ความใกล้เคียงทางชาติพันธุ์ (Ethnic Proximity) เป็นการอ้างต่อระดับของความคล้ายคลึงทางชาติพันธุ์ทั้งหมดของผู้มาเยือน อาทิ ลักษณะทางกายภาพและการเปรียบเทียบความคล้ายคลึงกันทางความสัมพันธ์กับเจ้าบ้าน และ (3) บุคลิกภาพการปรับตัว (Adaptive Personality) ลักษณะของการปรับเปลี่ยนจะเกิดขึ้นในเวลาที่เหมาะสมต่อผู้มาเยือน เมื่อบุคคลได้รับการบริการและการตอบสนองอย่างเห็นผลหรือการมีส่วนร่วมต่อสิ่งที่สนใจซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวต่อสิ่งที่ท้าทายและเพิ่มการเรียนรู้ใหม่ และมิติที่ 6 คือ การเปลี่ยนระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Transformation) ซึ่งผู้มาเยือนจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายในตัวเพื่อให้เหมาะสมต่อการใช้ชีวิตอยู่และเพื่อให้มีสุขภาพจิตที่ดีในขณะที่พำนักในสิ่งแวดล้อมเจ้าบ้าน โดยผ่านทางการพัฒนาอัตลักษณ์ระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Identity) ด้านปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม1)ด้านความรู้และความคิด (Cognitive)

การขาดความรู้ความเข้าใจภาษาที่ใช้ร่วมกัน และการขาดความรู้และความเข้าใจทางด้านวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษา จนทำให้เกิดการไม่ประสบความสำเร็จทางด้านการสื่อสาร 2) ด้านทัศนคติและความรู้สึก (Attitude and Feeling) สิ่งแวดล้อมหรือสังคมของเจ้าบ้านที่ชาวไทยบางคนได้พบเจอมา ทำให้มองบุคคลหรือเหตุการณ์ในเชิงลบ เกิดความอคติ จึงทำให้ทัศนคติที่ไม่ดีและเป็นอุปสรรคในการปรับตัว 3) ด้านพฤติกรรม (Behavior) บางพฤติกรรมของเจ้าบ้านที่ ทำให้ชาวไทยไม่พยายามปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น และขาดการยืดหยุ่นต่อการปรับเปลี่ยนตนเองตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด (เมตตา วิวัฒนากุล, 2548, น.250-253) 1) อุปสรรคด้านความรู้และความคิด (Cognitive) (1) การไม่เข้าใจหรือไม่รู้ภาษาที่ใช้ร่วมกัน (2) การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม และ (3) ความแตกต่างทางการรับรู้และวิถีคิด 2) อุปสรรคด้านทัศนคติและความรู้สึก (Attitude and Feeling) (1) การรับรู้ที่ขาดประสิทธิภาพ เช่น การรับรู้แบบแช่แข็ง (Freezing) หรือการไม่ยอมเปลี่ยนแปลงวิถีคิด หรือวิธีมองบุคคลหรือเหตุการณ์, การคิดหรือมองแบบเหมารวม (Stereotype), การรับรู้แบบขาวหรือดำ (Black & White) เช่น การมองว่าคนในสังคมหนึ่งไม่ดีหมดก็เลยหมด เป็นต้น และ การด่วนสรุป (Jumping) หรือแนวโน้มในการตัดสินคนหรือการกระทำตั้งแต่เริ่มแรกของการสื่อสาร (2) ทัศนคติที่เป็นอุปสรรค (Bias / Prejudice) เช่น อคติ หรือความโน้มเอียง หรือ การเอาวัฒนธรรมของตนเป็นศูนย์กลาง (Ethnocentrism) (3) การขาดอารมณ์ความรู้สึกที่เกื้อหนุน และ 3) อุปสรรคด้านพฤติกรรม (Behaviour) เช่น การไม่ใส่ใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมและสิ่งต่างๆ รอบตัว, การหลบเลี่ยงที่จะพบปะกับคนแปลกหน้า, การไม่พยายามปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้, การยึดติดกับความคิดหรือความเชื่อ และกรอบที่เคยประพฤติปฏิบัติ จนขาดการยืดหยุ่น และปรับเปลี่ยนตนเองตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น, การไม่เคารพในวัฒนธรรมอื่น ๆ หรือแม้แต่พยายามละเมิดกฎทางวัฒนธรรมของประเพณีอื่น, การประเมินค่าความแตกต่างทางวัฒนธรรมไปในทางลบ, การขาดทักษะในการใช้ภาษาและการสื่อสาร ฯลฯ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับชาวไทยในเมืองอื่นๆ ของประเทศอังกฤษ เพื่อเปรียบเทียบวัฒนธรรมท้องถิ่นที่แตกต่างกัน
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารทางด้านการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของชาวตะวันตกในประเทศไทย เพื่อเข้าใจถึงกระบวนการปรับตัว และปัจจัยที่มีอิทธิพลของชาวตะวันตกในการอาศัยอยู่ที่ประเทศไทย
3. ควรมีการศึกษาการจัดตั้งสมาคมหรือกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันในต่างแดน เพื่อให้เข้าใจถึงระบบกลไกการพึ่งพาซึ่งกันและกันในต่างแดน และการสนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งการได้เผยแพร่วัฒนธรรมไทยในต่างแดน

บรรณานุกรม

- กองคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ.
(พฤศจิกายน 2561). *สถิติจำนวนคนไทยในต่างประเทศ ปี 2559*. สืบค้น 1 เมษายน 2561 จาก <http://www.consular.go.th/main/contents/files/services-20171004-135645-183372.pdf>
- กาญจนา แก้วเทพ. (2541). *วัฒนธรรมสื่อสาร เพื่อสานสร้าง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา แก้วเทพ, กิตติ กันภัย, และ ปาริชาติ สถาปิตานนท์. (2543). *มองมุมใหม่ มองสังคมใหม่*. กรุงเทพฯ: เอดิสัน เพรส โปรดักส์.
- ขวัญฤทัย สายประดิษฐ์. (2551) บทบาทนักประชาสัมพันธ์กับการประชาสัมพันธ์ในสื่อใหม่. *พัฒนาเทคนิคศึกษา*, 20 (65), 42-51.
- ชาย โพธิ์สีดา. (2552). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ฐานข้อมูลประชากร. (เมษายน 2561). *การย้ายถิ่น*. สืบค้น 1 เมษายน 2561 จาก http://www.cps.chula.ac.th/cps/research_division/theory/t_migration.html
- จิรภูมิ เสนาคำ. (2547). *แนวคิดคนพลัดถิ่นกับการศึกษาชาติพันธุ์: ในว่าด้วยแนวทางการศึกษาชาติพันธุ์*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- ณงลักษณ์ จารุวัฒน์ และ ประภัศร วรรณวิทย์, ผู้แปล. (2551). *เปิดโลกนิมิตเดียว และการตลาดดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: เนชั่นบุ๊คส์.
- ดรุณี ชวชาติ. (2515). Intercultural Communication. *นิเทศสาร*, 1 (6), 19-26
- เดชา นันทพิชัย. (2541). การศึกษาของประเทศอังกฤษ: ข้อสังเกตเมื่อแรกเยือน. *วารสารศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง*, 6 (2), 50-55.
- ธิดาพร ชนะชัย. (2550). *New Media Challenges: Marketing Communication Through New Media*. สืบค้น 10 เมษายน 2561 จาก (<http://commarts.hcu.ac.th/images/>)
- นพวรรณ โชติบัณฑิต และ ดุษฎี โยเหลา. (2541). ทำไมจึงทำวิจัยแบบข้ามวัฒนธรรม. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 4 (1), 29-45.
- ประทุม ฤกษ์กลาง. (2534). บทบาทของการสื่อสารต่อองค์กรและการบริหาร. *วารสารนิเทศศาสตร์*, 12, 119-127.
- ประมะ สตะเวทิน. (2539). *การสื่อสารมวลชน: กระบวนการ และทฤษฎี*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- พสนันท์ ปัญญาพร. (2555). *แนวคิดเกี่ยวกับสื่อใหม่ (New Media)* สืบค้น 1 เมษายน 2561 จาก <http://photosanan.blogspot.com/2012/03/new-media.html>
- พัชรา เอื้ออมรวนิช. (ม.ป.ป). *การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม*. สืบค้น 20 มิถุนายน 2560 จาก [http://gs.rmu.ac.th/rmuj/myfile/intercultural %20communication.doc](http://gs.rmu.ac.th/rmuj/myfile/intercultural%20communication.doc)
- มนต์ชัย ผ่องศิริ และ มณีนัย ทองอยู่. (พฤษภาคม-สิงหาคม 2556). คนเข้าเมืองทั่วไปหรือคนพลัดถิ่น?: การต้อนรณานิคมตัวตนของไทยพลัดถิ่นในสังคมไทย. *วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง*, 9 (2), 1-24.
- เมตตา วิวัฒนานุกูล. (2536). *ลักษณะและปัญหาการสื่อสารต่างวัฒนธรรมของบรรษัทนานาชาติในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เมตตา วิวัฒนานุกูล. (2548). *การสื่อสารต่างวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ. (2534). *ปริบทการสื่อสาร: ระดับบุคคล กลุ่ม องค์กร และสื่อสารมวลชน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัฒนา เจริญรงค์. (2535). *ปัจจัยด้านการสื่อสาร ที่มีผลต่อการส่งเด็กเข้ามาทำงานในเมือง: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสุรินทร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2552). ศูนย์การศึกษาการย้ายถิ่นมหิดล. สืบค้นจาก www.ipsr.mahidol.ac.th
- สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลอนดอน. (ตุลาคม 2560). ข้อมูลสถิติจำนวนคนไทยที่พำนักอยู่ในสหราชอาณาจักร ปี พ.ศ. 2560. สืบค้นจาก <http://www.consular.go.th/main/contents/files/thai-people-20180118-161351-558254.pdf>
- สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงลอนดอน. (2549). ข้อมูลสมาคม ชนรคนไทยและวัดไทยในสหราชอาณาจักร. สืบค้น10 เมษายน 2561 จาก <http://www.thaiembassyuk.org.uk/?q=node/25>
- สุจิตรา เป็ลยารุ่ง. (2551). *การสื่อสารเพื่อสร้าง ธารน้ำทิพย์ และต่อรองอัตลักษณ์ "ความเป็นมอญ" ของกลุ่มชาวมอญพลัดถิ่นในประเทศไทยท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์*. สืบค้น17 เมษายน 2561 จาก <http://xa.yimg.com/kq/groups/21117649/1672061875/name/%C3%8B%C2%AD%C3%94%C2%A7%C3%8A%C3%98%C2%A8%C3%94%C2%B5%C3%83%C3%92prop%C2%BA%C2%B71final.doc>
- สุรสิทธิ์ วิทยาวิรัฐ. (ม.ป.ป.). *พัฒนาการสื่อใหม่ (New Media) : อิทธิพลภาษาดิจิตอลต่อรูปแบบการสื่อสารของมนุษยชาติและผลกระทบต่อจริยธรรมสื่อ*. สืบค้น19 เมษายน 2561 จาก <http://utcc2.utcc.ac.th/localuser/amsar/PDF/New%20Media.pdf>
- เสนาะ ตีเียว. (2541). *การสื่อสารภายในองค์กร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Barret, M. I. (2004). *Cross-Communication Adjustment and Intergration of Western Expatriate Womem in Bangkok*. (Master's thesis). Chulalongkorn University, Faculty of Arts Program in Southeast Asians Studies (Inter-Department).
- Cochrane, S. (2010). *A Comparative Study on Socio Cultural Adaptation of Foreign Students on International Programmes at Raffles Design Institute*. (Master's thesis). King Mongkut's University of Technology North Bangkok, Faculty of Arts in English for Business and Industry Communication Department of Language.
- Gudykunst, W. B., & Kim, Y. Y. (1997). *Communicating with strangers: An approach to intercultural communication*. New York: McGraw-Hill.
- Keats, D. M. (1997). *Why Cross-Cultural? (Workshop on Cross-Cultural Research in Behavioral Sciences)*. University of Newcastle.
- Kim, Y. Y. (1984). Searching for creative integration. In W. B. Gudykunst & Y. Y. Kim (Eds.), *Methods for intercultural communication research*. Beverly Hills: Sage.
- Kim, Y. Y. (1989). *Handbook of International and Intercultural communication*. Newbury Park: Sage Publishing.
- Kim, Y. Y. (2001). *Becoming Intercultural: An integrative theory of communication and cross-cultural adaptation*. California: Sage Publication.

- Kim, Y. Y., & Gudykunst, W.B. (Eds.). (1988). *Theories in intercultural communication*. Beverly Hills: Sage Publication.
- Neuliep, J. W.. (2006). *Intercultural Communication: A Contextual Approach*. California: Sage Publication.